

CE-markering – Controle door de Belgische autoriteiten

Fabrikanten moeten op 25 productcategorieën een CE-markering aanbrengen voordat die producten op de Europese markt mogen worden verdeeld. Die markering geldt voor zeer uiteenlopende producten zoals speelgoed, uitrusting voor persoonlijke bescherming, vuurwerk, machines, meetinstrumenten of bouwproducten.

Door het aanbrengen van de CE-markering verklaart de fabrikant dat het product in overeenstemming is met de eisen die de Europese wetgeving stelt op het vlak van veiligheid, gezondheid en bescherming van het milieu, en dat de procedure voor de evaluatie van de conformiteit werd gevolgd. De fabrikant moet een beroep doen op een externe instantie voor de evaluatie van de conformiteit, de *aangemelde instantie* of NOBO (*Notified Body*), wanneer de wetgeving dat oplegt. In België staat Belac (Algemene Directie Kwaliteit en Veiligheid van de FOD Economie) in voor de accreditering en de controle van deze instanties (NOBO).

De nationale markttoezichtautoriteiten zoals de FOD's Economie, Volksgezondheid, Mobiliteit en het BIPT moeten controleren of de producten die op de Belgische markt worden verdeeld in overeenstemming zijn met de Europese vereisten. Ze kunnen maatregelen nemen om het verkeer van niet-conforme producten in de EU te beperken. Hun uitvoerende bevoegdheden zijn echter beperkt door de nationale grenzen.

Organisatie van de controle van de CE-markering door de Belgische markttoezichtautoriteiten

De markttoezichtautoriteiten controleren de naleving van verschillende wetgevingen, waaronder die in verband met de CE-markering. Het Rekenhof heeft vastgesteld dat het niet mogelijk is om in de beschikbare controlegegevens de gegevens over de CE-markering te isoleren.

Met uitzondering van het BIPT, nemen de markttoezichtautoriteiten de voorgeschiedenis van de economische marktdeelnemers en de resultaten van de vroegere controles niet in aanmerking als risicofactor om hun controles te plannen.

De meeste controles blijven beperkt tot een visuele inspectie van de producten en een controle van de documentatie.

Als niet-conforme producten worden ontdekt, moeten de markttoezichtautoriteiten maatregelen nemen om de consument te beschermen. Ze maken weinig gebruik van de mogelijkheden om niet-strafrechtelijke geldboeten op te leggen. Bovendien vragen ze zelden aan de procureur des Konings om strafsancities op te leggen. Ze weigeren de invoer van zodra een non-conformiteit wordt vastgesteld bij de controles door de Douane, maar die maatregel heeft enkel betrekking op de gecontroleerde partij(en) goederen.

Om de controleprocessen doeltreffender en efficiënter te maken, beveelt het Rekenhof de markttoezichtautoriteiten onder meer aan:

- de resultaten van de controles op de CE-markering en op de economische marktdeelnemers op gestructureerde wijze bij te houden en bij de planning van de controles rekening te houden met de risico's die samenhangen met die economische marktdeelnemers;
- meer fysieke controles en labotesten uit te voeren op de gecontroleerde producten;
- bij de invoercontroles te voorzien in ruimere maatregelen dan de weigering van de ingevoerde partij voor producten die een ernstig risico vormen;
- meer gebruik te maken van de mogelijkheid om een transactie voor te stellen en de ernstigste inbreuken aan te geven bij het parket, een mechanisme van administratieve sancties te veralgemenen en een beleid met oplopende sancties te definiëren.

Organisatie van de samenwerking tussen de Belgische markttoezichtautoriteiten

Het Comité Interne Markt van de Interministeriële Economische Commissie (IEC) moet de informatie-uitwisseling over het markttoezicht coördineren. Het staat in voor de coördinatie en de opstelling van het nationaal markttoezichtprogramma dat vereist wordt door de Europese regelgeving. Het Rekenhof heeft vastgesteld dat dat nationaal programma veeleer een compilatie is van acties die de verschillende markttoezichtautoriteiten hebben gepland, en dat het niet wordt gebruikt als een programmeringsinstrument.

Het Rekenhof beveelt aan de coördinatie tussen de markttoezichtautoriteiten te verbeteren om een gezamenlijke markttoezichtstrategie op te stellen.

Samenwerking van de Belgische markttoezichtautoriteiten met de Douane

De samenwerking van de markttoezichtautoriteiten met de Douane zou kunnen worden versterkt door:

- gezamenlijke controles te organiseren;
- de procedure voor de adviesaanvragen van de Douane aan de markttoezichtautoriteiten te uniformiseren;
- te rapporteren over de verwerking van die adviesaanvragen;
- een samenwerkingsprotocol tussen de markttoezichtautoriteiten en de Douane te sluiten.

Bovendien zou de planning van de latere controles door de Douane en de bevoegde markttoezichtautoriteiten rekening moeten houden met de informatie over partijen goederen waarvan de invoer werd geweigerd.

Europese samenwerking

Er werden twee IT-tools ingevoerd om de samenwerking en de informatie-uitwisseling tussen de markttoezichtautoriteiten van de Europese lidstaten te vergemakkelijken, namelijk RAPEX en ICSMS.

RAPEX (*Rapid Alert System for Non-Food Consumer Products*) is een alarmsysteem waarbij snel melding kan worden gemaakt van gevaarlijke non-food producten die zijn bestemd voor consumenten. De Belgische markttoezichtautoriteiten houden niet bij welke opzoekingen ze hebben gedaan wanneer ze een RAPEX-melding hebben ontvangen. Om te vermijden dat er geen gevolg wordt gegeven aan een RAPEX-melding, beveelt het Rekenhof aan dat de markttoezichtautoriteiten feedback geven aan het Centraal Meldpunt (dat fungeert als nationaal contactpunt van RAPEX) over de resultaten van hun opzoekingen.

ICSMS (*Information and Communication System for Market Surveillance*) is het informatie- en communicatiesysteem voor markttoezicht. Het biedt de markttoezichtautoriteiten de mogelijkheid snel informatie uit te wisselen over alle controles die op de producten werden uitgevoerd. Het wordt slechts door een beperkt aantal markttoezichtautoriteiten geraadpleegd om nutteloze testen te vermijden in het kader van hun controles. De Douane gebruikt het niet.

Het Rekenhof beveelt aan dat de personeelsleden het ICSMS raadplegen voordat zij hun controles aanvatten en dat zij er hun resultaten in opnemen. Op middellange termijn beveelt het aan dat de gegevens van de lokale databanken van de markttoezichtautoriteiten rechtstreeks in het ICMS zouden worden ingevoerd.

Doeltreffendheid van de maatregelen

Het Rekenhof onderzocht een selectie van controledossiers van producten die een ernstig risico voor de consument inhielden. Het heeft de volgende risico's vastgesteld:

- Aangezien de verantwoordelijkheid ligt bij elk van de markttoezichtautoriteiten van de landen waar een product wordt verdeeld en bij de lidstaat waar het product werd vervaardigd of ingevoerd, riskeert het product te blijven circuleren op de Europese markt als die landen geen gevolg geven aan de RAPEX-melding van België.
- Wanneer de productieconformiteit wordt gevalideerd per partij goederen, wordt onvoldoende rekening gehouden met het risico dat andere partijen van hetzelfde product niet-conform zijn.
- Wanneer de verkoop seizoensgebonden is, bestaat het risico dat de beschermingsmaatregelen hun doel voorbijshieten wanneer ze pas na afloop van het verkoopseizoen worden genomen.

Het Rekenhof beveelt de markttoezichtautoriteiten aan ervoor te zorgen dat de maatregelen voor gevaarlijke producten die van de Belgische markt werden gehaald en werden teruggestuurd naar een Europese marktdeelnemer, worden opgevolgd. Het beveelt ook aan rekening te houden met de seizoensgebonden aard van de verkopen bij de organisatie van de controle.

Feedback voor de aangemelde instanties

Het beroep op externe instanties (NOBO) om de conformiteit te evalueren zou meer zekerheid over de conformiteit en de veiligheid moeten geven dan de autocontrole van de economische marktdeelnemers. Geen enkele regelgeving, behalve voor veiligheidsuitrusting, verplicht de markttoezichtautoriteiten echter om de aanmeldende autoriteiten of de NOBO in te lichten over niet-conformiteiten die ze hebben vastgesteld.

Het Rekenhof beveelt de markttoezichtautoriteiten aan feedback te geven aan de aanmeldende autoriteiten en de NOBO over de niet-conformiteiten die een ernstig risico inhouden voor de consument.

De administraties en de ministers sluiten zich over het algemeen aan bij de conclusies en aanbevelingen van het Rekenhof. De minister van Volksgezondheid heeft niet geantwoord.